

épület részletei a Királyfürdőtől északra, épület- és járósíntek a Medve utca 38–40-ből. A limes-útból kiágazó kelet-nyugati irányú út egy szakasza került feltárássra a Tölgyfa utca 24. számú telekről.

A leletmentés során a terület északnyugati negyedében húzódott kutatóárkainkban 1. századi agyagfal omladékos réteget figyeltünk meg, felette későbbi periódus köves szintje került dokumentálásra. Az építési terület északkeleti sarkában, a markoló által kiszedett felületen egy íves falalapozás került napvilágra, északi oldalán támpillérrel. Sajnos a hozzá tartozó szinteket az újkori bolygatások elpusztították. Jellege alapján azonban valószínűsíthető, hogy római kori épület maradványaihoz tartoztak, melyek nagyobb része a mai Feketesas utca alá húzódik. A terület középső és keleti sávjában temető részlete került feltárássra. A feltárt hét sír kivétel nélkül csontvázas volt. Tájolásuk egy kivételével észak-déli irányú. Többségük téglasír, de előkerült egyszerű gödörsír is. Némelyik gazdag melléklettel rendelkezett. Említésre méltó még egy különleges formájú csont amulett. A temető kiterjedésének tisztázására nem volt módunk, mivel az alapozási síkkal a terület legnagyobb részén nem érték el ezt a mélységet. Egy felületen azonban megfigyelhető volt a sírok szabályos, soros elrendezése. Ettől délre feltárt kelet-nyugati irányú útrészlet talán a parcella déli szélét jelzi. A fentiekén kívül még néhány gödör- és kemencerészlet került dokumentálásra, de sajnos ezeknek sem teljes kiterjedését, sem összefüggéseit nem volt módunk tisztázni.

A kutatások igazolták, hogy a terület a római korban az 1–4. századig használatban volt. A rétegtani megfigyelések a környező telkeken várható további kutatásokhoz szolgáltatottak fontos adatokat.

A területet a középkor folyamán már a 11. századtól lakták, és a Jenői rév mellé települt vásárhely (Gézavására) volt. A Felhévíz nevet a 12. század során kaphatta a hely tövében fakadó melegvízű forrásokról.

A Bem József utca – Tölgyfa utca – Feketesas utca által határolt rész a település déli, szórványosan beépített része volt. Az Árpád-korra (szórvány kerámián és pénzen kívül) egy kelet-nyugati irányú, kisebb kövekkel kirakott út datálható, amelyet a 14. századig használhattak. (Az egyik, szintén kelet-nyugati irányú római kori útról feltételezhetjük, hogy még az Árpád-korban is használták. Ez az út az ásatási terület déli részén helyezkedett el, és a korai időszakban határ is lehetett a Víziváros és Felhévíz között.)

A késő középkorból számos kemence és tűzlelőhely (közülük az egyik tapasztásába vasszöveget keverték), valamint hulladékgyödör került elő a telek északi feléből. A terület északnyugati sarkában előkerült gödörbe az edénytöredékeken kívül egy 15. századi, mázatlan, szürke, tál alakú kályhaszemekből álló kályha nagy darabjait és tapasztását dobták ki. Ez a közelben álló, komolyabb lakóépületre utal. A telek déli fele egészen más képet mutat. Déli irányban a felszín természetesen lejt. Ez a rész a 14–15. század során szürke agyaggal beisz-

polódott, feltöltődött 1–1,5 méter vastagságban. Ebből az időszakból ezen a részen objektum nem került elő.

A török hódoltság korai szakaszában mintegy 1 méter vastag feltöltés keletkezett. A feltöltésből származó legérdekesebb tárgyak egy mesterjegyes ónozott réz talpastál és egy feliratos kínai porceláncsésze. A terület déli részéről előkerült egy mázatlan, tál alakú és szintén mázatlan, hagyma alakú kályhaszemekből álló kályha kidobott maradványa, amely a 17. század első felére keltezhető.

Ebbe a feltöltésbe ásták bele a későbbi török kori objektumokat. Nagyméretű hulladékgyödrök, árkok részletei (amelyek Buda egyik ostromának futóárkai lehetnek) és hét nyugat-keleti tájolású, melléklet nélküli, koporsós sír került elő.

H. KÉRDŐ KATALIN – KOVÁCS ESZTER

41. Budapest II., Tölgyfa utca 3. – Henger u. 2.
Ró, Kö

A telken a Margit Palace Kft. megbízásából szondázó kutatást végeztünk a rétegtani viszonyok tisztázására. A kijelölt kelet-nyugati irányú kutatóárok nyugati szakaszában a remíz alatti mélypincék a régészeti jelenségeket elpusztították. Az árok keleti részében szintén egy újkori épület alapjaira bukkantunk. Alatta azonban földbe rakott törtköves falakat tudtunk megfigyelni. Egy feltehetőleg ugyanehhez az épülethez tartozó falrészlet dokumentáltunk a kutatóárok középső szakaszának északi metszetében. Ez az épület lehetséges, hogy középkori, de korát, kiterjedését és funkcióját a későbbi kutatásoknak kell tisztázni. Dokumentálásra került még két középkori tüzelőhely és két köves járósínt. A római korból objektum nem került elő, de kultúrréteg megfigyelhető volt. A középkori jelenségek a mai felszíntől 1,5–3 méter között vannak.

H. KÉRDŐ KATALIN – KOVÁCS ESZTER

42. Budapest II., Zsigmond tér 5–7.
Kö, Ú

A több, mint 3000 m² nagyságú terület feltárással kutatási terveinkben Szentjakabfalva középkori településének nyomait, a Szépvölgyi ároknak, mint középkori határjelnek a meghatározását és a római limes-út esetlegesen területünkre benyúló részének feltárássát tűztük ki célul. A telek É-i környezetében korábban folytatott feltárássok eredményei, és a domborzati viszonyok alapján, a régészeti jelenségeket 2,5–3 m mélységtől vártuk a Ny-i oldalon, és jelentős mélyüléssel számoltunk a K-i rész felé. Mivel ez a helyzet a feltárássok felületi lehetőségeit jelentősen lecsökkentette volna, illetve az épített építési munkálatait is túlzott mértékben nehezítette volna, ezért megállapodásunk értelmében a felületi régészeti kutatást a terület statikai megerősítése után, azaz az épület alapját jelentő 60 cm széles résfal megépítését követően fogjuk megkezdeni.

1999. november–december hónapokban a résfal indulási szintjéig történő gépi mélyítés történt régészeti felügyelet mellett, továbbá az említett résfal építése. A megfigyelés során az újkori telekosztás szerint elkülönülő téglaboltos kőpincéket, szemetes anyagú újkori feltöltéseket, továbbá alluviális feltöltési rétegeket azonosítottunk.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

43. Budapest III., Bécsi út 48–50., nyugati oldal
Ró

A Budapesti Történeti Múzeum leletmentést végzett a korábban 14763 és 14764 hrsz. alatt jegyzett telkek nyugati felén. A III. kerületi Önkormányzat tulajdonában lévő, összevont 1132 m² alapterületű új ingatlanon felszíni parkoló épül. Feltárásunk kezdetén, a beruházó (SBI Hungary Kft.) kérésére nem nyitottuk meg a terület D-i harmadára eső szelvényeket, így ez a rész továbbra is feltáratlan, régészetileg védett. A kutatott rész, a telek É-i kétharmada (kb. 800 m²), a Kis-Kecske hegy K-i lejtőjének második teraszán helyezkedett el. Az erősen erodált, 8–10 fokos lejtésű domboldalon többnyire újkori kertművelésre utaló gödröket találtunk. A vékony humuszrétegből szórványosan mindenütt került elő római leletanyag, nagyobb mennyiségben a terület DK-i negyedéből. Újkori pince felmérése közben egyetlen, korábbi sztélékből összeállított kőládásírt találtunk a feltáratlan telekrész DK-i sarkán. A sírt már az újkori pince kialakításakor feltörték, kirabolták, majd a bolygatott konstrukció É-i oldalát beépítették a pince D-i falába.

HABLE TIBOR

44. Budapest III., Bécsi út 52., keleti oldal
Ró

A Budapesti Történeti Múzeum leletmentést végzett a telek keleti felén, kb. 800 m²-es területen, a tulajdonos (PROFORM Rt.) költségén.

31 szórthamvas rítusú és 1 csontvázas sírt tártunk fel. A 32 temetkezésből 8 helyezkedett el a telekrész közep-tengelyében megjelenő, korábról is jól ismert É-D-i úttól Ny-ra, a Kis-Kecske hegy második teraszán. Itt a korai úttesttől K-re lévő temetőrészt sem vették körül fallal, mint a Bécsi út 44–50. sz. telek esetében. A sírok a Bécsi úthoz közelebb sorosan, a római út felé haladva lazább csoportokban helyezkedtek el. Kb. a 3. század végén ezt a temetőrészt már nem használták, a sírok felett humuszképződés volt megfigyelhető, ennek tetején köves réteg jelezte, hogy a korábbi utat valószínűleg összekötötték a mai Bécsi út nyomvonalával megegyező főközlekedési úttal.

HABLE TIBOR

45. Budapest III., Bécsi út 127.
Ró

A telek szondázó jellegű feltárásán az újkori rétegek alatt egy 268–270 közé keltezhető cölöpkonstrukciós védmű-

rendszer nyomait lokalizáltuk. Ez alatt egy visszabontott, mintegy 1,20 m széles észak-déli fal alapozásának utolsó kőszora jelentkezett.

MADARASSY ORSOLYA

46. Budapest III., Bécsi út 136–174. – Farkastorki út
Ró, Kö

1999. folyamán több alkalommal (január, május–június és november–december hónapokban) végeztünk építési munkához, illetve közműárok készítéséhez kapcsolódóan leletmentést a Bécsi út nyugati oldalán, a Várad utcától a Farkastorki útig terjedő szakaszon.

A Bécsi út – Farkastorki út – Perényi utca – Nagybátonyi út által határolt területen 1998 őszén áruház építését kezdték meg. A tereprendezés és közművesítés során római és középkori régészeti leletek kerültek a felszínre, melyről lakossági bejelentést kapott a múzeum. A Nagybátonyi utat a Farkastorki úttal összekötő új útszakasz területén már csak utólag konstatálhattuk – a meddőben megtalált kőemléktöredékek, kőládásír, a készülő utat kísérő rétegsor, valamint az ott dolgozók elmondása alapján – az itt húzódó római kori temető hozzávetőleges kiterjedését és rétegviszonyait. A Farkastorki utat végigkísérő közműárok metszetalában látható nyomokból egyértelműen kiderült, hogy a munkálatok során legalább 7 db római kori szarkofág, illetve kőládásír, valamint földsír semmisült meg részben vagy egészen. A közműárok további része a régészeti munkával összeegyeztetve készült, rábontásra vagy egyéb régészeti munkára azonban sem biztonsági okból, sem a sürgető, a közlekedést akadályozó munka miatt nem volt lehetőség. Az árok mélysége kb. 260 cm, szélessége kb. 1 m volt.

A fenti építkezéshez kapcsolódó közművesítés 1999-ben tovább folytatódott, s részben a Bécsi út mentén készített közműárkokban, részben az épület alapozási munkája közben kerültek elő római kori leletek. Sajnos, módszeres feltárással nem kerülhetett sor, a leletmentés során összesen 26 római sírt bontottunk ki, illetve figyeltünk meg a metszetben.

Szarkofágot, kőlapokból összeállított sírt, különböző téglasírt, földsírt és hamvasztásos sír nyomát egyaránt megfigyelhettük. A sírok többsége feldúlt, bolygatott volt, néhány azonban a jelenlegi munkák során sérült.

Az előbbi területtől kissé délebbre ugyancsak közműárok adott lehetőséget novemberben a római kori temető egy kisebb kiterjedésű részének megismerésére: feltárhattuk a temetőrészlet 16 sírját. Ezek között egy hamvasztásos, egy földsír, négy téglasír volt, a többi kőlapokból összeállított sír, valamint egy feliratos szarkofág volt. A kősírok készítéséhez korábbi feliratos kövek töredékeit, illetve loricae-töredékeket használtak fel. A sírok mindegyike feldúlt, kirabolt, már melléklet nélküli volt, közöttük kis utcák nyomait figyeltük meg.

A temetőrészekben egymásra temetkezést nem tapasztaltunk. A különböző rítusú temetkezések viszony-